

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZEŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

- Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 15 stronach jest wydrukowanych **20 zadań**.
- Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
- Brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
- Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
- Wszystkie zadania rozwiązuj długopisem lub piórem.
- Do niektórych zadań podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
X B. C. D.
- Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:
(X) B. ~~X~~ D.
- Do niektórych zadań podane są dwie odpowiedzi:
A. B. albo TAK NIE
Tylko jedna z nich jest prawdziwa. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
X B. albo T~~X~~K NIE
- Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
- Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**18 KWIETNIA
2016**

**Godzina
rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
do 80 minut**

GH-H8-162

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 1.

Eufkrat wylewa na początku lata tak, że jeśli by nie odprowadziło się nadmiaru wody, to pola zamieniłyby się w bagniska. Zapobiec takim wylewom nie można, dlatego władca ma obowiązek przyjść mieszkańcom z pomocą. Nadzorując budowę wałów, nie dopuszcza się do nadmiernego wylewu, a systematycznie oczyszczając kanały, zapobiega się ich zamuleniu.

Zadanie 1. (0–3)

Uzupełnij każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. Tekst opisuje wylewy rzeki na terenie _____

Mezopotamii.	A
--------------	---

Egiptu.	B
---------	---

2. W pracach związanych z przeciwdziałaniem wylewom Eufkratu ludzie byli _____

wspierani przez władcę.	A
-------------------------	---

pozostawieni samym sobie.	B
---------------------------	---

3. Budowanie obwałowań i kanałów _____ rozwój rolnictwa.

hamowało	A
----------	---

umożliwiło	B
------------	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 2.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Pismo przedstawione na ilustracji powstało na terenie _____

starożytnej Mezopotamii.

A

starożytnego Egiptu.

B

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 3.

W 476 roku w Italii zbuntowane wojska wybrały na króla Odoakra, który odebrał Romulusowi Augustulusowi insygnia władzy cesarskiej i odesłał je do Konstantynopola. Datę tę uznaje się za upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie uznaje się za koniec _____

starożytności.

A

średniowiecza.

B

Na podstawie mapy wykonaj zadanie 4.

- granica państwa Karola Wielkiego w roku jego śmierci
- państwo Karola Wielkiego w 771 roku
- obszary przyłączone przez Karola Wielkiego
- obszary zależne od państwa Karola Wielkiego

Zadanie 4. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. Londyn znalazł się w granicach państwa Karola Wielkiego.

TAK NIE

2. Współczesna Francja jest jednym z państw, które obecnie istnieją na terenie dawnego państwa Karola Wielkiego.

TAK NIE

Na podstawie mapy wykonaj zadanie 5.

Podział Polski na dzielnice według testamentu Bolesława Krzywoustego

- granica państwa
— granice dzielnic w 1138 roku

Zadanie 5. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. Bolesław Krzywousty podzielił Polskę na dzielnice w XII wieku.

TAK NIE

2. Zgodnie z testamentem Bolesława Krzywoustego Gdańsk i Poznań znalazły się w tej samej dzielnicy.

TAK NIE

Zadanie 6. (0–2)

Uporządkuj wydarzenia historyczne zgodnie z kolejnością chronologiczną. Wpisz do każdego wiersza tabeli odpowiednio literę A, B albo C.

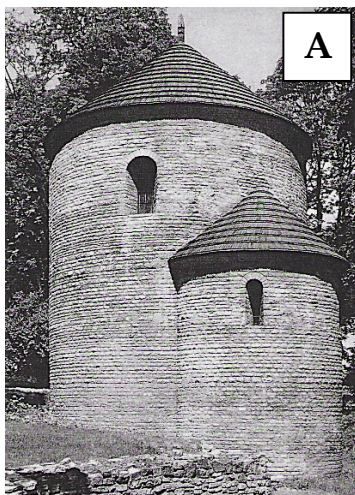
1.	wydarzenie chronologicznie pierwsze	
2.	wydarzenie chronologicznie trzecie	

bitwa pod Grunwaldem	A
----------------------	---

srowadzenie Krzyżaków na ziemie polskie	B
--	---

hołd Albrechta Hohenzollerna w Krakowie	C
--	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 7.

Zadanie 7. (0–2)

Przyporządkuj opisowi w ramce właściwą ilustrację. Wpisz do każdego wiersza tabeli odpowiednio literę A, B albo C.

1.	Zabytek architektury romańskiej, który pełnił we wczesnym średniowieczu funkcję religijną i obronną.	
2.	Zabytek architektury gotyckiej o charakterystycznych dużych ostrołukowych oknach i strzelistych wieżach.	

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 8.

W czasie pobytu we Włoszech zapoznał się z koncepcją filozofa greckiego, który twierdził, że Ziemia i inne planety krążą wokół Słońca. Nabral przekonania, że ta hipoteza jest słuszna. Spędził wiele lat na obserwacjach i obliczeniach niezbędnych do opracowania książki „O obrotach ciał niebieskich”.

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Tekst opisuje odkrycie _____

Jana Gutenberga.	A
------------------	---

Mikołaja Kopernika.	B
---------------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 9.

Jeden z posłów odezwał się w izbie poselskiej: „Nie ma zgody na sejm!” – i to wystarczyło do przerwania obrad sejmu. A gdy go marszałek spytał: „Dlaczego?” – odpowiedział krótko: „Jestem poseł, nie pozwalam”.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

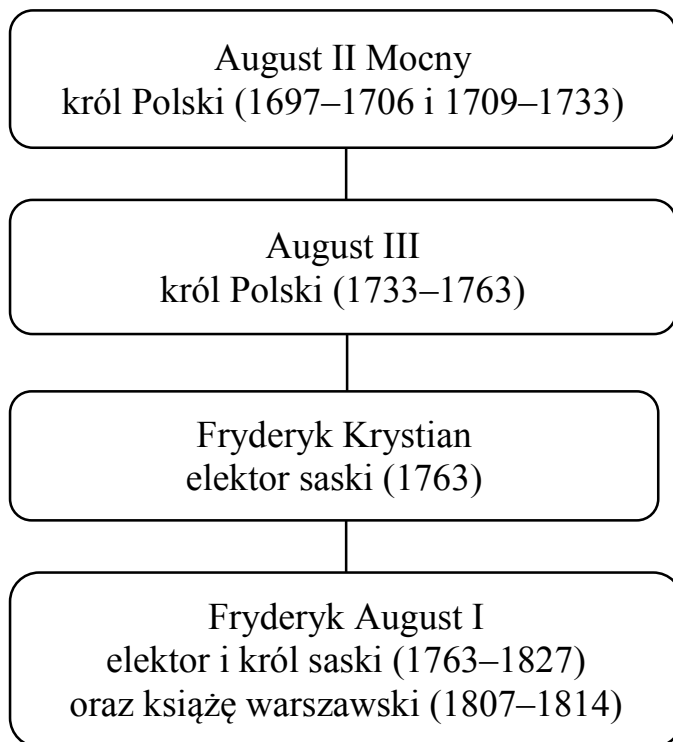
Opisane w tekście zachowanie posła wynikało z tego, że w sejmie obowiązywała zasada uchwalania prawa _____

jednomyślnie.	A
---------------	---

większością głosów.	B
---------------------	---

Na podstawie tablicy genealogicznej wykonaj zadanie 10.

Tablica genealogiczna dynastii Wettynów

Zapis dat, np. 1697–1706, oznacza lata panowania.

Zadanie 10. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. Wnuk Augusta III był księciem warszawskim.

TAK NIE

2. Następcą Augusta III na tronie polskim został August II Mocny.

TAK NIE

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 11.

Stanisław Konarski w 1740 roku założył *Collegium Nobilium*. Szkoła miała przygotowywać młodych ludzi do służby dla dobra kraju. Ograniczono w niej naukę języka łacińskiego na rzecz języka francuskiego i niemieckiego. Zaczęto uczyć literatury i historii ojczystej oraz elementów geografii i prawodawstwa.

Zadanie 11. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. W *Collegium Nobilium* język łaciński był głównym językiem nauczania.

TAK NIE

2. Jednym ze skutków reformy Stanisława Konarskiego było nauczanie nowych przedmiotów.

TAK NIE

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 12.

Dnia 5 listopada 1916 roku generał-gubernatorzy niemiecki i austro-węgierski odczytali manifest dwóch cesarzy. Manifest zapowiadał utworzenie „samodzielnego” Królestwa Polskiego. O wiele korzystniejsze dla Polaków było orędzie amerykańskiego prezydenta Woodrow Wilsona. Punkt trzynasty orędzia stwierdzał: „Powinno być utworzone niepodległe państwo polskie”.

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

W tekście opisane są wydarzenia z czasów _____

wojny secesyjnej.	A
-------------------	---

I wojny światowej.	B
--------------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 13.

Jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego. Nadaje ordery i odznaczenia.

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

W cytowanym tekście jest mowa o uprawnieniach _____

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.	A	wojewody.	B
--	---	-----------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 14.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (fragment)

Art. 83.

Każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 84.

Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie.

Art. 86.

Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska.

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Konstytucyjnym obowiązkiem obywatela Rzeczypospolitej Polskiej jest _____

przestrzeganie przepisów zawartych w ustawach.	A	dbanie o swój stan zdrowia.	B
---	---	-----------------------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 15.

Terytorium Polski dzieli się na województwa, powiaty i gminy. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Mieszkańcy wybierają radę gminy, która jest organem stanowiącym. Organem wykonawczym gminy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, którzy są wybierani bezpośrednio przez społeczności lokalne.

Zadanie 15. (0–2)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK albo NIE.

1. W Polsce funkcjonuje dwustopniowy podział administracyjny.

TAK NIE

2. Wyboru członków rady gminy dokonują bezpośrednio mieszkańcy danej gminy.

TAK NIE

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 16.

Zasada ta oznacza nałożenie na organizujących wybory obowiązku stworzenia wyborcom warunków, które umożliwiają zachowanie w tajemnicy ich decyzji. Najczęściej dotyczą one sposobu urządzenia lokalu wyborczego.

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

Według zasady opisanej w tekście demokratyczne wybory są _____

równe.	A
--------	---

tajne.	B
--------	---

Na podstawie ilustracji wykonaj zadanie 17.

Zadanie 17. (0–2)

Przyporządkuj opisowi właściwą ilustrację. Wpisz do tabeli odpowiednio literę A, B albo C.

1.	Samorząd zawodowy, który skupia osoby wykonujące określony zawód.	
2.	Samorząd podejmujący inicjatywy, opiniujący i składający wnioski we wszystkich sprawach o znaczeniu lokalnym.	

Na podstawie tabeli wykonaj zadanie 18.

Liczba Polaków przebywających czasowo za granicą w latach 2010–2013

PAŃSTWO	2010	2011	2012	2013
Hiszpania	48 000	40 000	37 000	34 000
Holandia	92 000	95 000	97 000	103 000
Irlandia	133 000	120 000	118 000	115 000
Niemcy	440 000	470 000	500 000	560 000
Wielka Brytania	580 000	625 000	637 000	642 000

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

W latach 2010–2013 zmniejszyła się liczba Polaków mieszkających w Hiszpanii i _____

Holandii.	A
-----------	---

Irlandii.	B
-----------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 19.

Jest to instytucja, która w imieniu państwa prowadzi tzw. politykę pieniężną, pomaga innym bankom i nadzoruje ich działalność, może finansować wydatki państwa.

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

W tekście opisane są zadania _____

banku komercyjnego.	A
---------------------	---

banku centralnego.	B
--------------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 20.

W całym 2014 roku liczba bezrobotnych spadła o 15,4%. Jedną z przyczyn, w porównaniu do roku ubiegłego, było ożywienie gospodarcze. Poprawa sytuacji gospodarczej wpłynęła na wzrost liczby ofert pracy w skali roku. W całym 2014 roku pracodawcy zgłosili do urzędów pracy o 25,3% więcej wolnych miejsc pracy niż w 2013 roku.

Zadanie 20. (0–3)

Uzupełnij każde zdanie odpowiednią informacją z ramki. Wpisz literę A albo B.

1. Z tekstu wynika, że liczba osób aktywnych zawodowo pozostających bez pracy _____

zmaląa.	A
---------	---

wzrosła.	B
----------	---

2. Główną przyczyną zmiany liczby bezrobotnych w 2014 roku _____

był szybszy rozwój gospodarki.	A
--------------------------------	---

było pogłębienie kryzysu gospodarczego.	B
---	---

3. Oznaką zmian na polskim rynku pracy był _____ liczby nowych miejsc zatrudnienia.

spadek	A
--------	---

wzrost	B
--------	---

Brudnopis

A series of 25 horizontal dotted lines for writing.

Wykaz źródeł wykorzystanych w zadaniach egzaminacyjnych.

Strona 2. – zadanie 1.

Na podstawie: Na podstawie: *Starożytny Wschód. Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 1, red. J. Wolski, Warszawa 1959.

Strona 3. – zadanie 2.

www.img.national-geographic.pl

Strona 4. – zadanie 4.

Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008.

Strona 5. – zadanie 5.

Na podstawie: A. Jureczko, *Testament Krzywoustego*, Kraków 1988.

Strona 6. – zadanie 7.

M. Adamska, Z. Siewak-Sojka, *Architektura świata*, Bielsko-Biała 2011, www.pl.wikipedia.org

Strona 7. – zadanie 8.

Na podstawie: M.H. Hart, *100 postaci, które miały największy wpływ na dzieje ludzkości*, Warszawa 1996.

Strona 7. – zadanie 9.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999.

Strona 8. – zadanie 10.

Na podstawie: *Wielka Encyklopedia PWN*, Warszawa 2005.

Strona 9. – zadanie 11.

A. Dybowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 2007.

Strona 9. – zadanie 12.

Na podstawie: *Z dziejów Drugiej Rzeczypospolitej*, red. A. Garlicki, Warszawa 1986.

Strona 10. – zadanie 14.

Na podstawie: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz.U. 1997, Nr 78, poz. 483, z późn. zm.

Strona 11. – zadanie 15.

Na podstawie: W. Żebrowski, *Stan i główne kierunki modyfikacji systemu politycznego Polski współczesnej*, Olsztyn 2010.

Strona 11. – zadanie 16.

Na podstawie: A. Antoszewski, *System polityczny RP*, Warszawa 2012.

Strona 12. – zadanie 17.

www.nil.org.pl; www.samorzad.cm-j.krakow.pl; www.oliwianie.pl

Strona 13. – zadanie 18.

Na podstawie: www.stat.gov.pl

Strona 14. – zadanie 20.

Na podstawie: www.mpips.gov.pl

GH-H8-162

Uprawnienia ucznia do
nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNI

--	--	--

Miejsce na naklejkę

Nr zad.	Odpowiedzi		
1.1	☐ A	☐ B	
1.2	☐ A	☐ B	
1.3	☐ A	☐ B	
2	☐ A	☐ B	
3	☐ A	☐ B	
4.1	☐ T	☐ N	
4.2	☐ T	☐ N	
5.1	☐ T	☐ N	
5.2	☐ T	☐ N	
6.1	☐ A	☐ B	☐ C
6.2	☐ A	☐ B	☐ C
7.1	☐ A	☐ B	☐ C
7.2	☐ A	☐ B	☐ C
8	☐ A	☐ B	
9	☐ A	☐ B	
10.1	☐ T	☐ N	
10.2	☐ T	☐ N	
11.1	☐ T	☐ N	
11.2	☐ T	☐ N	
12	☐ A	☐ B	

W
Y
P
E
Ł
N
I
A

E
G
Z
A
M
I
N
A
T
O
R

Nr zad.	Odpowiedzi		
13	☐ A	☐ B	
14	☐ A	☐ B	
15.1	☐ T	☐ N	
15.2	☐ T	☐ N	
16	☐ A	☐ B	
17.1	☐ A	☐ B	☐ C
17.2	☐ A	☐ B	☐ C
18	☐ A	☐ B	
19	☐ A	☐ B	
20.1	☐ A	☐ B	
20.2	☐ A	☐ B	
20.3	☐ A	☐ B	

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora